DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 1
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Tarih · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 1)

1. Aşağıdaki tarih şeridinde 1040-1299 yılları arasında gerçekleşen önemli askerî gelişmelere ait numaralı boşluklar bulunmaktadır. Karışık olarak verilen gelişme adları tabloda yer almaktadır.

Gelişme Adları
Kösedağ Savaşı
Pasinler Savaşı
Miryokefalon Savaşı
Dandanakan Savaşı
Hıttin Muharebesi ve Kudüs'ün Yeniden Fethi
Malazgirt Savaşı

Sıra	Yıl	Askerî Gelişme
1.	1040	①
2.	1048	②
3.	1071	③
4.	1176	④
5.	1187	⑤
6.	1243	⑥

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Yukarıdaki tarih şeridindeki ① – ⑥ numaralı boşlukları, karışık verilen gelişme adlarını kronolojik sıraya göre yerleştirerek doldurunuz.

1.2. Dandanakan Savaşı ile Malazgirt Savaşı'nın Türk tarihinin seyrine etkilerini karşılaştırmak için her savaştan **bir** etki yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Lise öğrencisi Meral, Türk-İslam medeniyetini araştırdığı bir proje kapsamında aşağıdaki notu hazırlamıştır.

> ***Meral'in Araştırma Notu (kurgusal)*** *"Proje ödevim için XI. yüzyılda yaşamış bir bilgini araştırdım. Bu bilgin, Türk boylarının konuştuğu lehçeleri yerinde öğrenmek için yıllarca Türklerin yaşadığı toprakları dolaşmış; kelimeleri, atasözlerini ve şiirleri tek tek not etmiş. Topladıklarını 1072-1074 yılları arasında kaleme aldığı bir eserde bir araya getirmiş. Eserden seçtiğim atasözlerinden biri 'Birer birer bin olur, damlaya damlaya göl olur.' sözüydü. Bu eserin hangi dönemde ve hangi dil ortamında yazıldığını öğrenince önce çok şaşırdım, ardından büyük bir gurur duydum."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Notta sözü edilen bilginin ve kaleme aldığı eserin adını yazınız. Ardından bu eserin, notta yer almayan **bir** özelliğini Türk-İslam medeniyetine katkısıyla ilişkilendirerek açıklayınız.

2.2. Meral'in önce şaşırmasının, ardından gurur duymasının tarihsel gerekçelerini eserin yazıldığı dönemin koşullarıyla ilişkilendirerek ayrı ayrı açıklayınız.

3. Aşağıdaki kaynağı okuyarak soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak*** *Bir tarih öğretmeninin ders notundan (kurgusal): "Türkiye Selçuklu Dönemi'nde Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde inşa edilen darüşşifalar, yalnızca hastaların tedavi gördüğü mekânlar değildi. Bu yapılar, vakıf gelirleriyle işletilir; hekimler, öğrenciler ve hastalar burada bir arada bulunurdu. Darüşşifanın kapıları yoksul ve zengin ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktı. Aynı şehirde yer alan medreseler ise dinî ilimlerin yanı sıra matematik, astronomi ve tıp gibi alanlarda da eğitim verirdi. Medreselerde yetişen âlimler, Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsça bilgisiyle geniş bir coğrafyada iletişim kurabiliyordu. Konya, Kayseri, Sivas gibi şehirlerde birbirini tamamlayan bu iki kurum, bölge halkının gündelik yaşamına girmenin yanı sıra yeni gelen Türkmen nüfusunu da şehir kültürüyle buluşturdu."*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.1. ve 3.2. sorularını yukarıdaki kaynağa dayanarak; 3.3. sorusunu bu derste öğrendiklerinize dayanarak cevaplayınız.

3.1. Kaynakta betimlenen darüşşifaların işleyişinin Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecine **iki** katkısını açıklayınız.

3.2. Kaynakta medreselerin Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşmasına katkısını gösteren **iki** özelliğini gerekçeleriyle açıklayınız.

3.3. Türk-İslam medeniyetinde bilgiye yaklaşım ile Orta Çağ Avrupası'ndaki skolastik düşüncenin bilgiye yaklaşımı arasındaki **bir** farkı açıklayınız.

4. Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.

> *Leyla, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu araştırdığı ödevi için iki tarihçinin tartışmasını şöyle özetlemiştir (kurgusal özet):*
>
> *"Gibbons, kitabında Osmanlıları kuran topluluğu tarihte yeni ortaya çıkan bir ırk olarak tanımlar. Bu görüşünü desteklemek için Osman Bey'le ilgili bir menkıbeye başvurur. Bu menkıbe Osmanlı kroniklerinde birbirinden farklı biçimlerde anlatıldığı için Gibbons'ın kendisi de ona pek güvenmez; yine de menkıbeden yola çıkarak Osman Bey'in Söğüt'e yerleştiği yıllarda henüz Müslüman olmadığı sonucuna varır. Köprülü ise kuruluşun genel Türk tarihi içinde, Türkiye Selçuklu Devleti ve Anadolu beylikleri tarihinin devamı olarak incelenmesi gerektiğini savunur; XIII ve XIV. yüzyıl Anadolu'sunun siyasi ve toplumsal şartlarını hesaba katmadan kuruluşu açıklamaya çalışmayı ağır bir hata sayar. Köprülü'ye göre tarihte bir Osmanlı ırkı hiç var olmamıştır; beyliği kuranlar, Anadolu'daki öteki Türklerden ayrı bir unsur değildir."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Metne göre Köprülü'nün, Gibbons'ın Osmanlıları kuran topluluğa ilişkin görüşüne yönelttiği **iki** itirazı açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. Gibbons'ın Osman Bey hakkındaki sonucunu menkıbeye dayandırma yönteminin **iki** zayıf yönünü, her birini ayrı ayrı gerekçelendirerek yazınız.

5. Bir tarih öğretmeni, öğrencilerinden Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna dair görüşleri karşılaştıran bir çalışma istemiştir. Öğrenci, çalışmasını aşağıdaki tabloda özetlemiş ancak Wittek satırını boş bırakmıştır (kurgusal çalışma notu).

Tarihçi	Kuruluşu Açıklayan Temel Unsur	Görüşünü Dayandırdığı Kanıt
Gibbons	Yeni bir ırkın ortaya çıkışı	Kroniklerdeki menkıbeler
Köprülü	Anadolu Türk tarihinin devamı	XIII-XIV. yüzyıl Anadolu şartları
Wittek		

Öğrenci, sınıf arkadaşına şunu söylemiştir: "Wittek ile Köprülü'nün görüşlerinde ortak bir yön var; ama ikisi kuruluşu aynı unsurla açıklamıyor."

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Tablodaki Wittek satırının iki hücresini, Wittek'in kuruluşu açıklayan temel unsurunu ve bu görüşünü dayandırdığı **bir** kanıtı yazarak doldurunuz.

5.2. Öğrencinin sözünden hareketle Wittek ile Köprülü'nün kuruluşa dair görüşleri arasındaki **bir** benzerliği ve **bir** farklılığı açıklayınız.

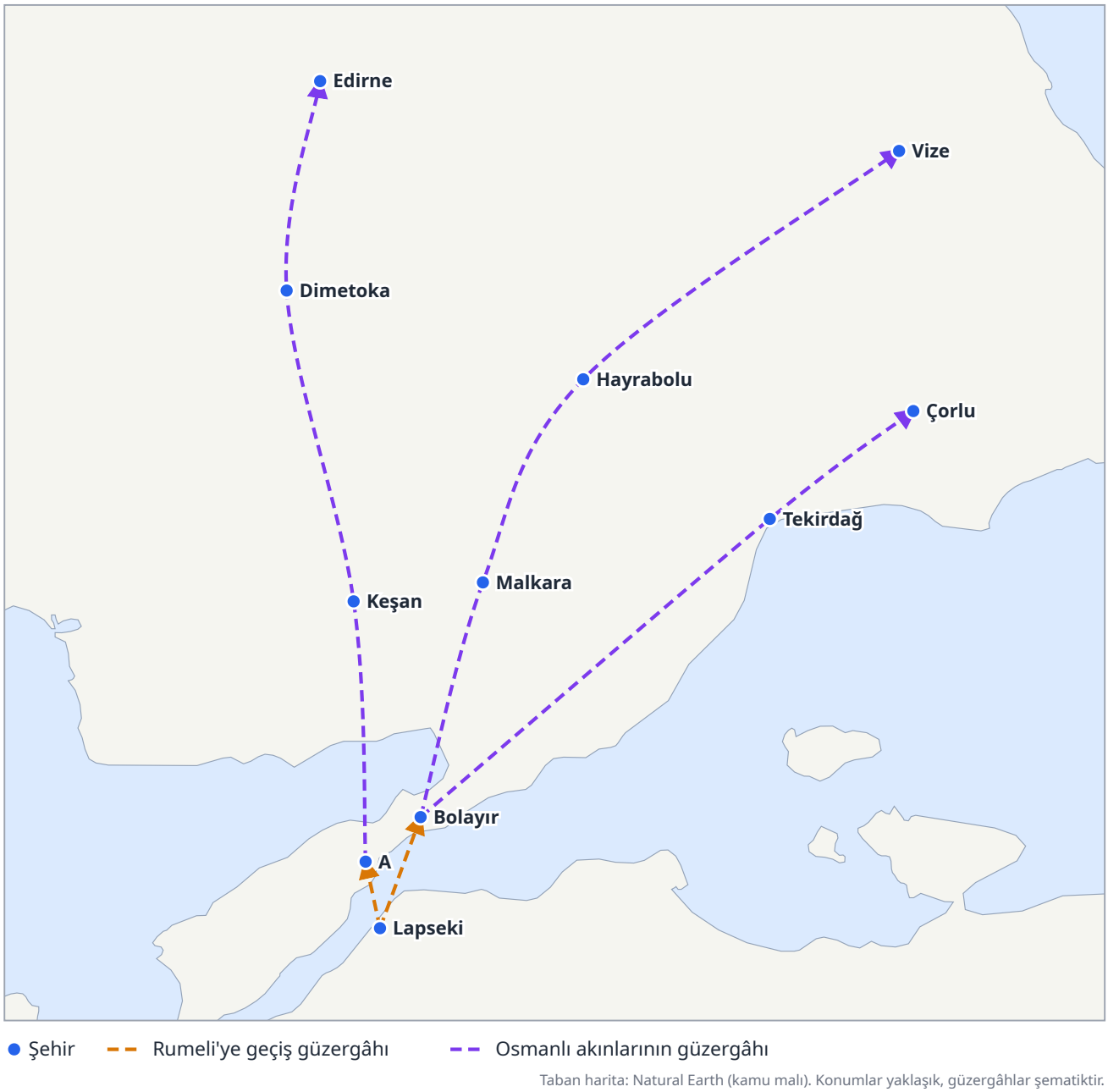
6. Aşağıdaki iki kısa anlatıyı okuyarak soruları cevaplayınız.

> ***Anlatı I*** *1321'de Doğu Roma'da (Bizans) başlayan iç savaş yedi yıl sürdü ve imparatorluğu derinden yıprattı. Bu yıllarda Osman Bey'in yerine geçen Orhan Bey, uzun süredir kuşatma altında tuttuğu Bursa'yı 1326'da anlaşmayla teslim aldı. Doğu Roma İmparatoru III. Andronikos, sıranın İznik ve İzmit'e geldiğini görünce bir orduyla yola çıktı; ancak 1329'da Pelekanon'da Orhan Bey'in kuvvetlerine yenildi. İki yıl sonra, 1331'de İznik de Osmanlıların eline geçti.*
>
> ***Anlatı II*** *1341'de III. Andronikos ölünce Doğu Roma tahtı için Kantakuzenos ile V. İoannis Paleologos arasında kavga başladı. Kantakuzenos, Orhan Bey'e elçiler göndererek yardım istedi ve kızı Theodora'yı onunla evlendirdi. Bu akrabalıkla kurulan ittifak sayesinde Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *komutasındaki Osmanlı birlikleri 1349 ve 1352'de iki kez Rumeli'ye geçti. İkinci geçişte Kantakuzenos, Şekil 1'de **A** ile gösterilen kaleyi Süleyman Paşa'ya üs olarak bıraktı. Süleyman Paşa buradan Bolayır'ı alarak Gelibolu Yarımadası'nda denetimi ele geçirdi ve Rumeli içlerine akınlar başlattı.*

Şekil 1. Süleyman Paşa komutasındaki Osmanlı birliklerinin Rumeli'ye geçişi ve akınları

Taban harita: Natural Earth (kamu malı). Konumlar yaklaşık, güzergâhlar şematiktir.

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Şekil 1'de A ile gösterilen kalenin adını yazınız. Anlatı II'deki taht kavgasının Osmanlıların Rumeli'ye geçişine etkisini, anlatıdan **iki** farklı bilgiye dayanarak açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. Anlatı I ve Anlatı II'yi birlikte değerlendirerek Doğu Roma'daki iç çatışmaların Osmanlı Devleti'nin Anadolu'daki ve Rumeli'deki konumuna yansımalarını, her bölge için **bir** madde olmak üzere **iki madde hâlinde** yazınız. Rumeli maddesinde Şekil 1'deki güzergâhlardan yararlanınız.

7. Aşağıdaki kaynağı okuyarak soruları cevaplayınız.

> ***Kaynak*** *Kurgusal bir tarih dergisinin "Bir Sultanın On Yılı" köşesinden: "Babası Kosova'da şehit düşünce tahta çıkan Yıldırım Bayezid, işe sıkıntılı bir tabloyla başladı: Doğu Romalılar Selânik'i geri almış, Karamanoğulları Eskişehir'e kadar sokulmuş, Germiyanoğulları da daha önce Osmanlılara bıraktıkları topraklara yeniden el koymuştu. Bayezid, Anadolu'ya yönelmeden önce Sırp hükümdarı Stefan Lazarevic ile anlaşarak onu kendisine vasal yaptı. Ardından çıktığı seferde Saruhanoğulları, Aydınoğulları, Menteşeoğulları, Hamidoğulları ve Germiyanoğulları 1390 başında Osmanlı yönetimine girdi. Sultan sonraki yıllarda yönünü yeniden Balkanlara çevirdi: 1394'te Selânik'i geri aldı ve İstanbul'u abluka altına aldı; Macaristan'a ve Venedik'in Balkanlardaki topraklarına akınlar yaptırdı. 1395'te Arnavutluk ile Bulgar Krallığı doğrudan Osmanlı'ya bağlandı. Bu gelişmelerin ardından Macarlarla Venediklilerin başını çektiği bir Haçlı ordusu toplandı; orduyu kurmaya Doğu Roma İmparatoru II. Manuel de teşvik etmişti; ordunun hedefi Türkleri Balkanlardan tamamen çıkarmaktı. 1396'da Niğbolu önlerinde Osmanlı ordusuyla karşılaşan Haçlılar büyük bir bozguna uğradı. Zafer haberi Kahire'ye ulaşınca oradaki Abbasi halifesi, Anadolu Ülkesinin Sultanı anlamına gelen 'Sultan-ı İklîm-i Rûm' unvanını Bayezid'e verdi. Bayezid, Balkanlardaki ilerleyişini sürdürürken 1397'de Akçay Savaşı'nı kazanarak Karamanoğlu Beyliği'nin topraklarını tamamen denetimine aldı; 1398'de de Kadı Burhaneddin Beyliği'nin toprakları Osmanlılara geçti."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

7.1. Kaynağa göre Yıldırım Bayezid'in Anadolu seferine çıkmadan önce Balkanlarda izlediği siyaseti ve bu siyasetin gerekçesini açıklayınız.

7.2. Kaynaktan hareketle Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki tutumunun Niğbolu Savaşı'nın çıkmasına etkisini **iki** farklı gelişmeye dayanarak açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

7.3. Niğbolu zaferinin Osmanlı Devleti'nin konumuna etkisini kaynaktan **bir** kanıt göstererek açıklayınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif